

SKAKPOSTEN

SKAKBLINDHED

De seneste DWSU-træf hos Bo og Ivar hhv. den 7. april og 21. april har udløst en spændende debat om fænomenet SKAKBLINDHED.

Det er et fænomen alle skakspillere på alle niveauer kender til, om end svage spillere nok rammes hyppigere end andre. Men det rammer lejlighedsvis alle – selv stormestre, ja selv verdensmestre i skak!

SKAKPOSTEN sætter i dette tema-nummer fokus på SKAKBLINDHED gennem tre artikler:

- INTRODUKTION OG EKSEMPLER
- SAGT OG SKREVET
- SKAKBLINDHED - EN OVERSET LIDELSE (Doktorafhandling)

INTRODUKTION OG EKSEMPLER

Mange kloge folk har gennem tiderne overvejet årsagerne til SKAKBLINDHED, og hvordan man kan modvirke det. For mens man måske godt kan diskutere nytteværdien i at bruge tid og kræfter på at specialisere sig fx i Topalovs 12...b5!? i Jugoslavangrebet i den sicilianske drage (det er nu ellers spændende nok!), så er fordelene, hvis man kan lære at undgå at sætte sin dronning eller en officer i slag anderledes indiskutabel.

Og ditto fordelene ved at lære at undgå at overse det, hvis modspilleren gør det. For slet ikke at tale om de uhyrlige, men af og til forekommende matter i én.

Det spændende er, at det ikke har noget med almen skakforståelse at gøre og slet ikke specialviden af nogen art. Andre faktorer spiller ind. Mangel på koncentration, sorte huller i radaren, sløseri, for ensidig fokus. Der kan være mange forklaringer.

Endnu er der ingen, der har fundet "the magic bullet", recepten, der udrydder fænomenet én gang for alle. Tværtom, så lever det stadig i værste velgående.

Undertegnede hælder selv til, at noget så enkelt som en rask lille løbetur med høj puls og godt med ilt til hjernen kort før kampen vil være noget af det bedste man kan gøre for at undgå SKAKBLINDHED. Jeg har ikke empirisk belæg for påstanden og har ikke selv prøvet den i skak. Men jeg har prøvet den i billard og føler mig overbevist om, at det var den recept, der sikrede mig Lincomesterskabet på den lokale bodega kort efter at jeg var flyttet ind hos Lars i Classensgade i 1983. Jeg ser klare paralleller mellem dette og skakken.

SKAKPOSTEN bringer i det følgende også forskellige andre bud på recepter til modvirning af SKAKBLINDHED, og der er nok at tage af.

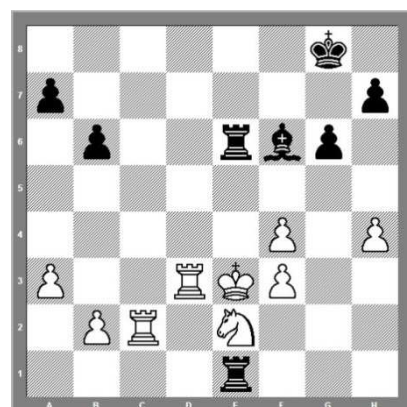
Klaus Viktor Darga. SKAKBLINDHED spillede den tyske stormester et grimt puds under Interzoneturneringen i Amsterdam i 1964. Han opgav en vundet stilling mod Lengyel.

Først ser vi på nogle eksempler. Blandt dem er der gentagelser, og det skal man, jf. Kierkegaard, kun glæde sig over.

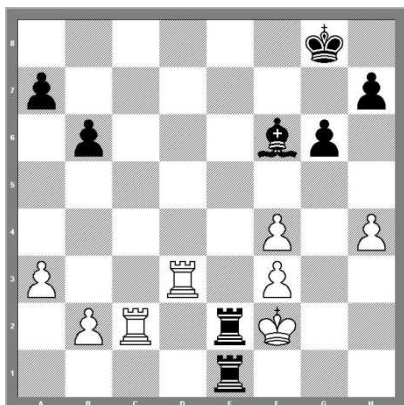
Eksempel 1

Overset tilbageskridt

Vi starter i Interzoneturneringen i Amsterdam i 1964, hvor stormester Lengyel med sort lige havde spillet sit tårn til e6 med skak...

Stormester Darga spillede nu 41.Kf2, men blev overrasket over sorts svar 41...T6xe2...

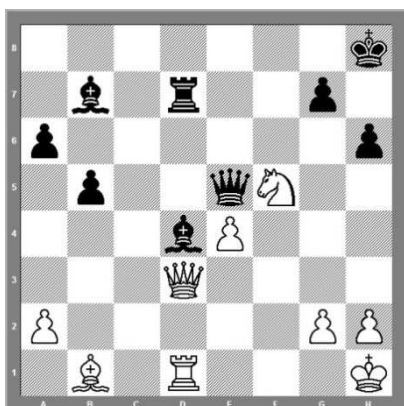
Herefter opgav Darga med udsigten til 42.Txe2 Lxh4+ 43.Kg2 Txe2 med en let i plus og en vundet stilling for Sort...

Kort efter indså Darga, at han ville være endt med en kvali i plus og en vundet stilling for Hvid efter 43.Ke3! (istf. 43.Kg2?). Men da var det for sent. Stormesteren havde nået at opgive først – i en vundet stilling. I en interzoneturnering!

Eksempel 2

Forblændet af dødsdømt offi

Darga var ikke den første til at opgive en vundet stilling. Samme skæbne overgik Georg Marco, da han med Sort og i trækket opgav mod Von Popiel i Monte Carlo i 1902...

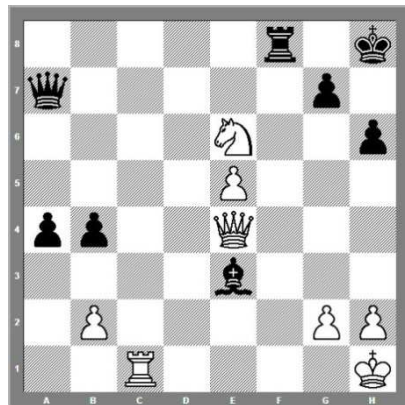
Marco kunne ikke se, hvordan han kunne undgå officerstab, da hans løber på d4 var truet og tårnet bagved hænger, hvis den flytter sig. Ej heller duede 36...Lxe4 37.Dxe4! Så Sort opgav...

Først bagefter så Marco, at 36...Lg1! sætter mat i én eller vinder Hvids dame eller tårn.

Eksempel 3

Zoneskakkens forbandelse

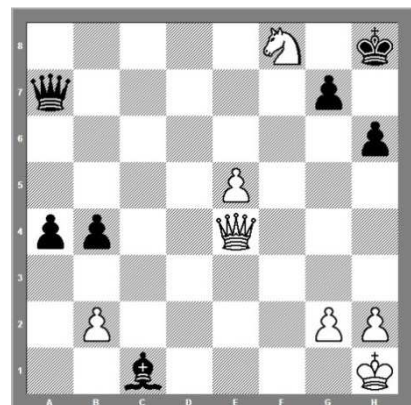
Vi kommer heller ikke uden om det historiske parti mellem Deep Fritz og verdensmester Kramnik fra 2006. I diagrammet er Kramnik med Sort i trækket...

Kramnik valgte at gå ind i en tårnafbytning godt tilfreds med potentialet i hans a- og b-bønder og i tro på, at kan bagefter kunne tage brodden af Hvids e-bonde og måske samtidig fuske med lidt mat i bunden, hvis hvid skulle forgribe sig på b-bonden. Ægte zoneskak! Efter 33...Lxc1 34.Sxf8 spillede han derfor...

Georg Marco. Østrigsk skakmester, der indskrev sig i historiebøgerne ved at opgive en vundet stilling mod von Popiel i 1902. SKAKBLINDHEDEN havde ramt ham.

34...De3??

Han rejste sig fra stolen på vej til hvilerummet med en god mavefornemmelse, men nåede ikke langt før han stivnede ved synet af... 35.Dh7 mat!!

Kramnik var ikke ene om sin SKAKBLINDHED. En stormester, som kommenterede partiet, var så uheldig, at han nåede at rode sig ud en i række overvejelser om de lovende udsigter for Sort efter 34...De3. Hans tale forstummede brat, da matten faldt i én.

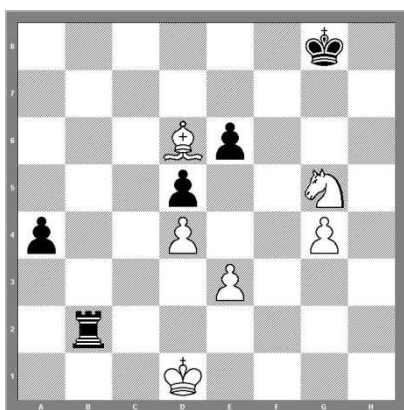

Daværende verdensmester Vladimir Kramnik. Viste sig fra en menneskelig side, da han i et anfald SKAKBLINDHED overså en mat i én i en prestigefyldt match mod Deep Fritz i 2006.

Eksempel 4

Sort hul

Selv ikke Carlsen kan sige sig fri for SKAKBLINDHED. Under VM i hurtigskak i 2014 fremkom nedenstående stilling, hvor han spillede Hvid mod Anand. Hans stilling var gunstig med to lette for en tyk i et lovende slutspil. Han gav sig rimelig god tid, vejede for og imod - og spillede...

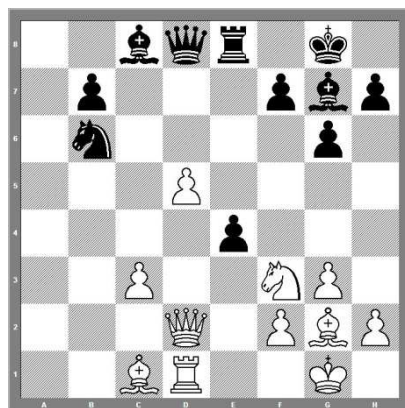
34.Sxe6??

Prompte faldt Anands 34...Tb6! Carlsen mistede dermed en offi og havnede senere i et tabt slutspil, nede med springer mod tårn og bonde. Hvorefter han opgav.

Eksempel 5

Uventet vejspærring

Vi napper endnu en Carlsen. I diagrammet nedenfor har Anish Giri med Sort i turneringen Tarta Steel i Holland 2011 lige spillet 19...e4. Han truer nu hvids springer. Carlsen svarede ...

20.Sg5??

Giris svarede straks 20...e3!! og så var det slut med den hvide hest. Carlsen er ikke uden humor, så på pressemødet bagefter sagde han bare: *"Always nice to confirm that I'm still capable of blundering a piece in one move!"*

Magnus Carlsen. SKAKPOSTEN viser i dette nummer hele tre eksempler på, at også han kan rammes af SKAKBLINDHED.

Eksempel 6

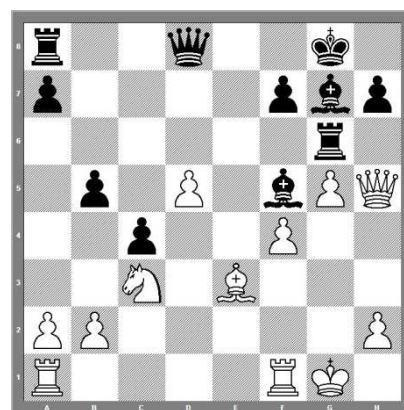
De pokkers gafler...

Korchnoi er heller ikke gået fri. I en turnering i Amsterdam i 1991 spillede han hvid mod Salov, som

Viktor Korchnoi. SKAKBLINDHEDEN kostede ham en offi i en dyst mod Salov i Amsterdam i 1991.

netop havde spillet det provokerende 20...b5...

Der er næppe tvivl om, at en dreven herre som Korchnoi har været instinktivt mistænksom overfor en sådan frækhed – at stille en bonde frit i slag. Alligevel smuttede pointen under den gamle rottes radar, da han faldt for fristelsen og nappede med...

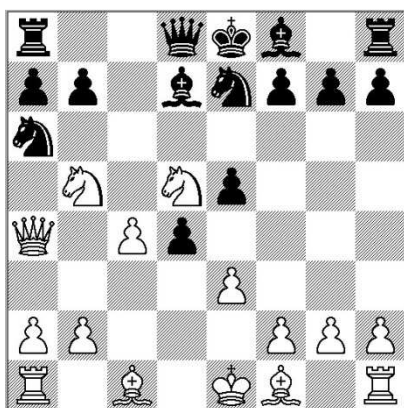
21.Sxb5??

SKAKBLINDHEDEN havde ramt ham, og lyset så han først, da Salov blændede op med 21...De8!! Og dermed en let i boksen til Sort.

Eksempel 7

Uheldigt åbningstip

Alle, der er flasket op med Larsens Åbningsspillet i Skak kender hans herlige eksempel på SKAKBLINDHED i Mieses og Dufresnes højt ansete lærebog i skak. Efter åbningssekvensen 1.d4 d5 2.c4 e6 3.Sc3 c5 4.Sf3 cxd4 5.Sxd4 e5 6.Sdb5 d4 7.Sd5 Sa6 8.Da4 Ld7 9.e3 Se7 anfører de, at sort nu står bedst...

Som Larsen tørt anfører, synes forfatterne ikke at have undersøgt Hvids stærkeste svartræk 10.Sd6 mat!

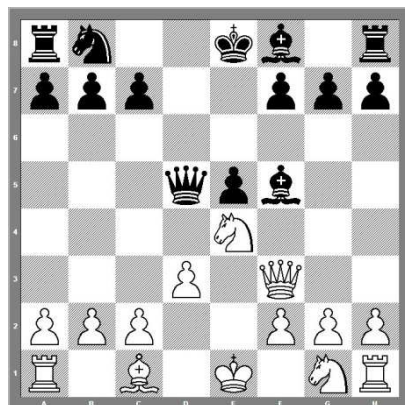
Jaques Miese. Uheldig medforfatter til en lærebog, der fandt at hvid stod bedst, mens sort havde mat i én.

Eksempel 8

Vildfaren whiskyskakmester

I en ellers velkendt variant af løberåbningen (1.e4 e5 2.Lc4) havde Lars i Quistgård i 2012 forvirret mig med en tidlig fremrykning af sin dame til f3, hvorfra den truede min løber.

Jeg spillede sort og trak nu...

7...Lg6??

Prompte faldt 8.Sf6+!! og 1-0!

Vi lader nåde gå for ret og nøjes med dette ene eksempel fra DWSU og skrider i stedet til de lovede bud på gode recepter mod SKAKBLINDHED.

Og det skal straks siges: Der er ikke meget at hente. Der ævles og der bævles, og på bundlinjen står, at SKAKBLINDHED stadig er et uløst mysterium. Men døm hellere selv, om du kan bruge nogle af rådene til noget ... *clj*

SAGT OG SKREVET

Lidelsen SKAKBLINDHED, *Amaurosis scacchistica* blev diagnosticeret allerede af Dr. Siegbert Tarrasch, i slutningen af 1800-tallet. Han

SKAKBLINDHED er et velkendt fænomen i DWSU. I 2012 blev den forsvarende mester Christian ramt, da han i et forsøg på at kigge langt frem i stillingen overså et kølleslag i én mod Lars. Det kostede straks damen og dermed 1-0 i træk 8. Foto KML.

var en af sin tids helt store skakspillere. Tarrasch definerede SKAKBLINDHED som: *"the failure of a chess player, during a chess game, to make a normally obvious good move or see a normally obvious danger."*

Nært beslægtet med SKAKBLINDHED er fænomenet KOTOVS SYNDROM, i hvilket en spiller efter en lang tænkepause med omfattende kalkulationer pludselig foretager et træk, som han ikke har analyseret overhovedet.

Så meget om diagnosen. Mere interessant er kuren mod det. Her bliver det sværere, selvom nettet flyder over med gode råd. Et eksempel blandt mange er et indlæg fra Shivsky på en debattråd på chess.com:

"It's interesting to figure out how the stronger players appear "less" chess blind. You'll notice that almost ALL of them are extremely obsessive-compulsive about looking at all forcing moves on the board even before they start their move selection process... A rigorous thought

process of making safety-checks prior to making a move AND looking at every forcing move for both sides (checks, captures, threats) is a must. What's even more important is that you must follow this process EVERY move (not just 8 out of every 10 moves)."

Dr. Siegbert Tarrash 1862-1934. En af datidens helt store skakspillere. Diagnosticerede lidelsen SKAKBLINDHED allerede i slutningen af 1800-tallet.

Hmmm..., tja, bom, bom, bom.
"Se dig godt for og tænk dig om!"
Jo, jo – men det ved vi jo godt.

Lidt mere kød er der på GM Daniel Naroditsky's blok-indlæg, ligeledes på chess.com. Han har her en trin-for-trin guide til, hvordan man undgår bommerter i skak (How to Avoid Blunders). Den siger i korte træk i Part 1:

1. Tjek DAP

DAP = Double Attacks & Pins. Altså på dansk: Tjek altid mulige dobbeltangreb (herunder både afdækkere og gafler) og bindinger. Rådet er nært beslægtet med John Nunns stående advarsel: LPDO! Looses Pieces Drop Off. Har man brikker hængende udækket, skal man altså være ekstra opmærksom.

2. Dobbelt-tjek stillingens taktiske potentiale

Ja tak, det er jo let at sige. Det svære er naturligvis at vide, hvornår man skal investere sin sparsomme tid, men rådet kan vel tolkes derhen, at man altid skal være ekstra obs i taktisk komplicerede situationer.

3. Tjek mat-kombinationer

Åh ja, hvad nytter det, at man vinder en kvali i en langhåret kombi, hvis man overser en mat i bunden i én.

---o0o---

Jeg kan mærke, at jeg selv allerede er begyndt at kede mig. Det er sikkert rigtig nok alt hvad han skriver, Naroditsky, men er det en recept på at undgå SKAKBLINDHEDEN? Jeg tror det ikke. Muligvis delvist. Men langt fra helt.

Jeg fandt en anden tråd på nettet under overskriften "Help me cure my chess blindness". Der er muligvis lidt at hente, men jeg synes nu stadig ikke at nogen af dem rammer hovedet på sømmet:

JRFK2:

"Is there any cure?! Every game I've lost ... is because I am concentrating on an attack and I literally do not see one half of the board. I set up a good attack and then fail to recognize some bishop hiding in the corner and WHAM my queen is gone, my attack over, and I tip over my king muttering insults at myself. Has anyone here had trouble with this?"

Mac10688:

"While considering your position for the attack slap yourself in the

face and tell yourself to look at the other side of the board. It also serves to psychologically distract your co-worker".

sirfraiio

"I can recommend you to solve a lot of problems, specially mate combinations, being very careful of every variation. Then your brain will become more concentrated. It can help, I think."

Neneko

"Everytime your opponent makes a move try to see why. Is he eyeing a square or piece? At least when you're playing a good opponent you can be pretty sure that they won't make moves that doesn't benefit them in some way. If you're attacking and they make a move that doesn't defend in any way then it's easy to get happy and just tell yourself that your opponent didn't see your attack but instead you should be extra careful when you see a move like that since it's very likely your opponent found a better attack."

Jaahh - det er vel sandt: Det kan ind imellem godt lønne sig kort at overveje, hvorfor modspilleren trak det han trak...

Men stadigvæk: Det hele har en grim smag af banaliteter - og nogen dyb indsigt i fænomenet SKAKBLINDHED har det ikke givet mig. Vi ved jo kun alt for godt alt det der, og det basale spørgsmål står endnu ubesvaret:

HVORFOR OPSTÅR SKAKBLINDHED OG HVAD ER DEN BEDSTE KUR IMOD DET?

Jeg kontaktede doktor D og spurgte ham om han kunne bi-

